

**Πρόταση Σχεδίου Διδασκαλίας του Ρηματικού Συστήματος
σε μαθητές της Ε' Δημοτικού
(Διάρκεια προτεινόμενου σεναρίου: 2 δίωρα)**

Ενότητα Γραμματικής 10^η:

Κάνω κάτι ή βρίσκομαι σε μία κατάσταση

**Το σχέδιο διδασκαλίας που προτείνεται θα υλοποιηθεί σε
τρεις φάσεις:**

α' φάση: προσέγγιση των εξακολουθητικών και
συνοπτικών χρόνων του ρήματος.

β' φάση: προσέγγιση των συντελεσμένων χρόνων του
ρήματος.

γ' φάση: προσέγγιση των τριών ρηματικών τύπων
(εγκλίσεων).

Για κάθε φάση του σχεδίου διδασκαλίας προτείνονται δύο στάδια δραστηριοτήτων:

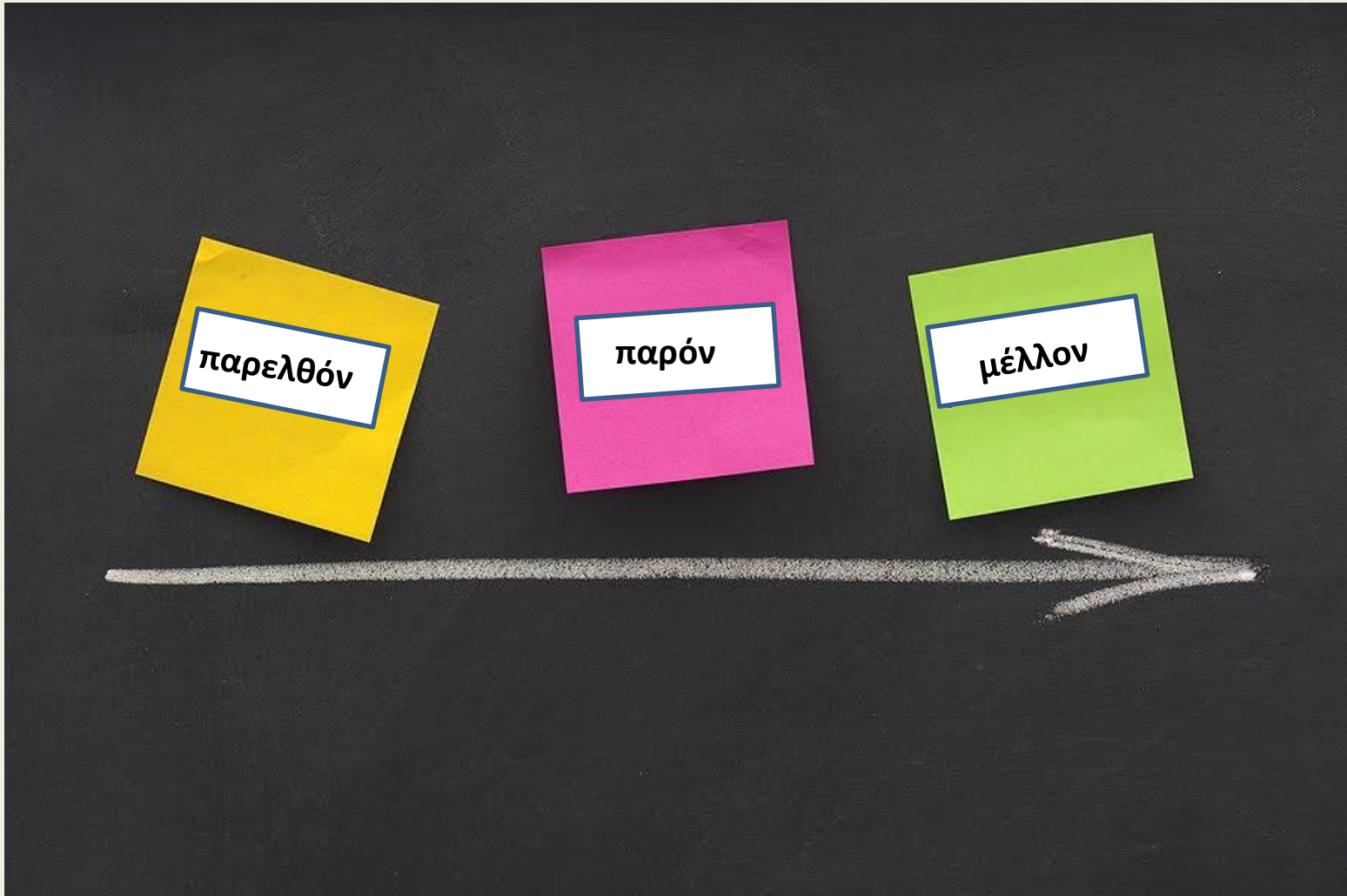
A. δραστηριότητες αφόρμησης πριν τη διδασκαλία του Ρηματικού Συστήματος

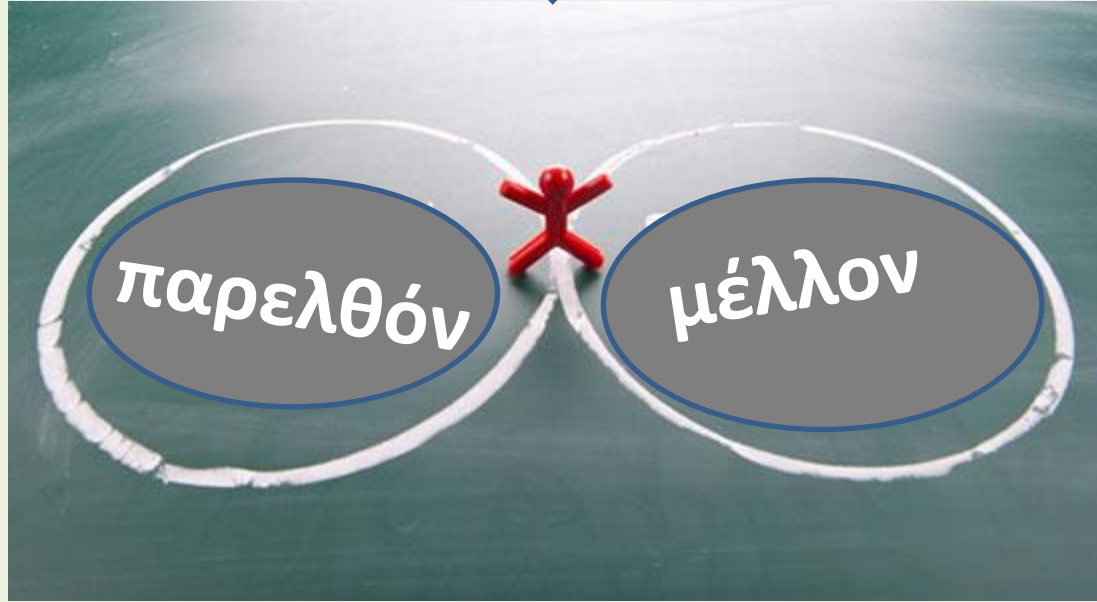
B. δραστηριότητες κατά τη διδασκαλία της συγκεκριμένης υποενότητας

α' ΦΑΣΗ

**Προσέγγιση των εξακολουθητικών και
συνοπτικών χρόνων του ρήματος**

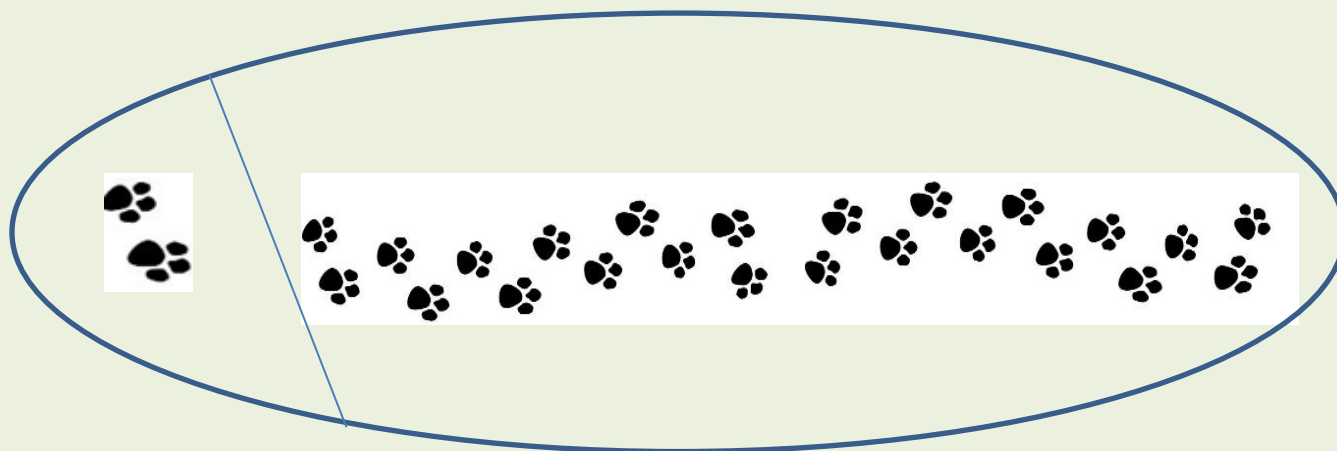
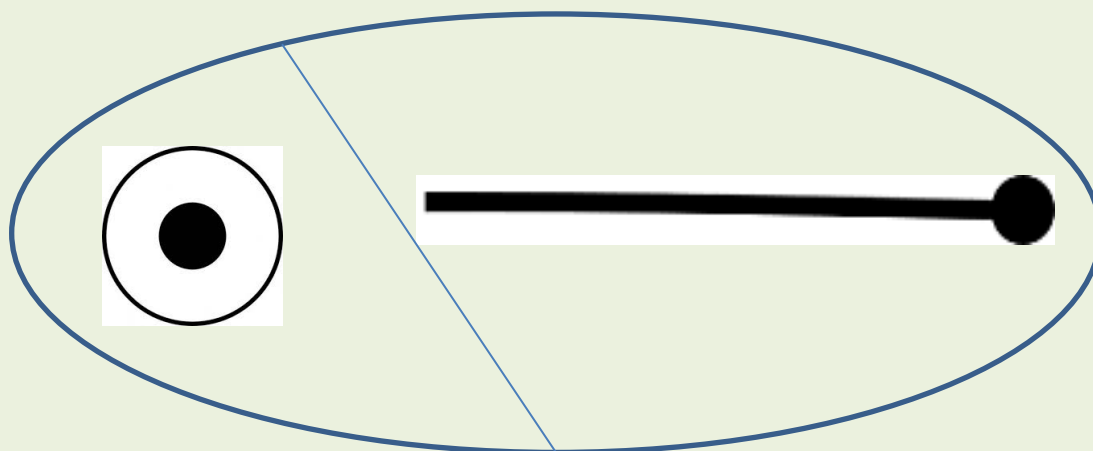
- A. Δραστηριότητες (αφόρμησης) ΠΡΙΝ από τη διδασκαλία**
- **οι μαθητές εκφράζουν τις σκέψεις τους σχετικά με το παρακάτω εποπτικό υλικό (το υλικό εστιάζει στην έννοια της *χρονικής βαθμίδας*)**

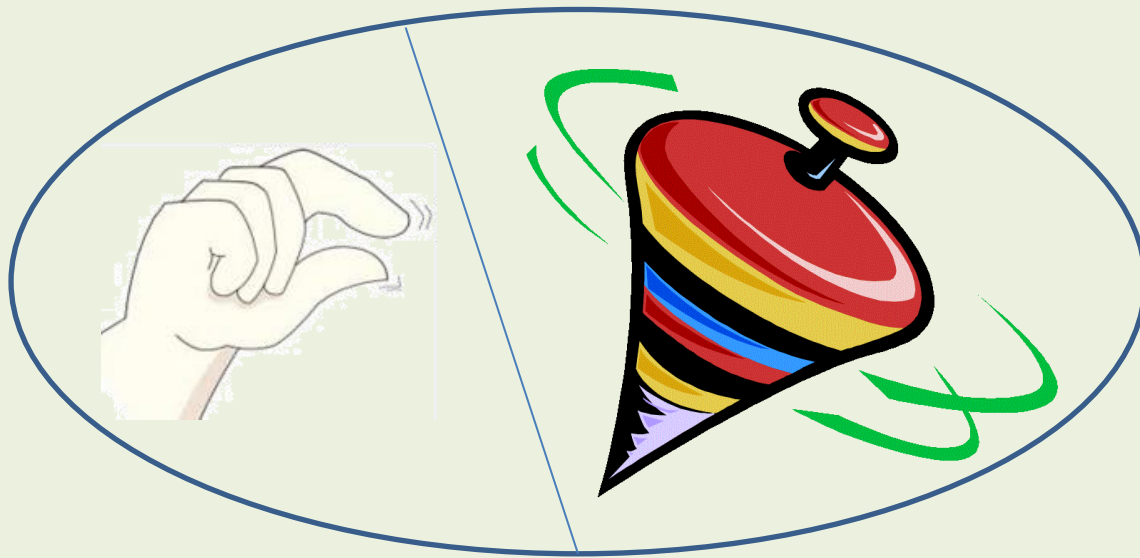

- οι μαθητές εκφράζουν τις σκέψεις τους σχετικά με το παρακάτω εποπτικό υλικό (το υλικό εστιάζει στην έννοια *ποιόν ενέργειας*)

- στη συνέχεια οι μαθητές προσπαθούν να συνδυάσουν τα συμπεράσματα από τις παρατηρήσεις και τις σκέψεις τους (πώς μπορούμε να συνδυάσουμε τη χρονική βαθμίδα με το ποιόν ενέργειας;)

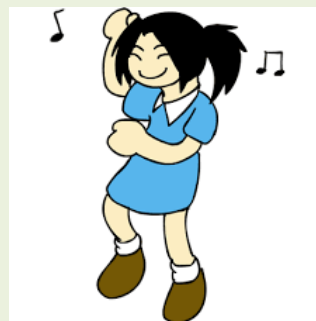
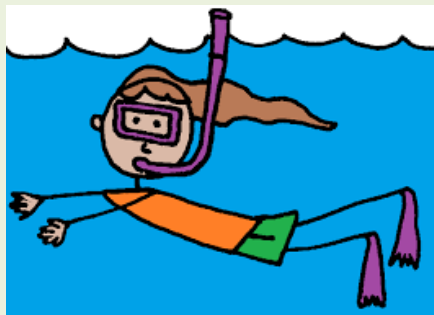
*Η δραστηριότητα μπορεί να γίνει είτε σε δυάδες, είτε σε ομάδες εργασίας 4 παιδιών. Εναλλακτικά, οι μαθητές μπορούν να εκφράσουν ατομικά με παραδείγματα τον τρόπο που σκέφτονται τον συνδυασμό μεταξύ των δύο εννοιών: **χρονική βαθμίδα & ποιόν ενέργειας***

B. Δραστηριότητες ΚΑΤΑ τη διδασκαλία

- **στηριζόμενοι στα συμπεράσματά τους από την εισαγωγική φάση του σεναρίου, οι μαθητές εκφράζουν τις σκέψεις τους για συγκεκριμένες καταστάσεις/στιγμιότυπα/ενέργειες.**
- **Οι απόψεις καταγράφονται από όλους τους μαθητές.**

Εναλλακτικά, αντί για αξιοποίηση εποπτικού υλικού, οι μαθητές λένε τις δικές τους προτάσεις ενεργειών (εκφρασμένες με τη μορφή ρήματος)

Ενδεικτικό εποπτικό υλικό

B. Δραστηριότητες ΚΑΤΑ τη διδασκαλία

- Στο επόμενο στάδιο οι μαθητές καλούνται να σκεφτούν πώς θα άλλαζαν τα ρήματα (ενέργειες), αν εκφράζονταν σε διαφορετική χρονική βαθμίδα.

Προτείνεται η εργασία σε δυάδες και η χρήση χαρτιού διάστασης A3 (βλ. επόμενη διαφάνεια).

Τα καταγραμμένα ρήματα τοποθετούνται στην αντίστοιχα βαθμίδα (παρελθόν – παρόν – μέλλον)

- Στη συνέχεια, συνδυάζεται η χρονική βαθμίδα με το ποιόν της ενέργειας και τα ίδια ρήματα τοποθετούνται στους τρεις «άξονες» του χρόνου με ενσωμάτωση του νέου στοιχείου (ποιόν ενέργειας):
«για λίγο» & «συνέχεια»

Ενδεικτική πλαίσιο τοποθέτησης των ρημάτων **ανά χρονική βαθμίδα**

ΧΘΕΣ

έπαιξα

ΣΗΜΕΡΑ

παίζω

ΑΥΡΙΟ

θα παίξω

Ενδεικτική πλαίσιο τοποθέτησης των ρημάτων **ανά χρονική βαθμίδα & ποιόν ενέργειας**

ΧΘΕΣ

«για λίγο»

●
έπαιξα

ΣΗΜΕΡΑ

«για λίγο»

●
παίζω

ΑΥΡΙΟ

«για λίγο»

●
θα παίξω

«συνέχεια»

● ● ●

έπαιξα

«συνέχεια»

● ● ●

παίζω

«συνέχεια»

● ● ●

θα παίξω

B. Δραστηριότητες ΚΑΤΑ τη διδασκαλία

➤ **Μετά τη συζήτηση** των αποτελεσμάτων της συνεργασίας των μαθητών, αναφέρουμε τους **όρους** που χαρακτηρίζουν κάθε στοιχείο του ρηματικού συστήματος (αναφορά στους χρόνους του ρήματος).

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ: συνέχεια στο παρόν

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ: συνέχεια στο παρελθόν

ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ: συνέχεια στο μέλλον

ΑΟΡΙΣΤΟΣ: για λίγο στο παρελθόν

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ: για λίγο στο μέλλον

Για τον συνδυασμό «για λίγο, στο παρόν», διαπιστώνουμε ότι δεν έχουμε έναν ξεχωριστό χρόνο του ρήματος.

Ενδεχόμενη επέκταση της δραστηριότητας

Για την αξιολόγηση του επιπέδου κατανόησης της α' φάσης του διδακτικού σεναρίου, προτείνεται η διδακτική αξιοποίηση του ακόλουθου βίντεο

<https://www.youtube.com/watch?v=nTeGorY3rg4>

Ενδεχόμενη επέκταση της δραστηριότητας

Οι μαθητές παρακολουθούν το βίντεο με τον Μίστερ Μπιν. Στη συνέχεια, καλούνται να βρουν ποιες ενέργειες περιγράφονται στο βίντεο (όλα τα ρήματα δίνονται σε ενεστώτα). Οι απαντήσεις των παιδιών γράφονται στον πίνακα.

Ενδεικτικά παραδείγματα

Ο Μίστερ Μπιν κοιμάται.

Οι εργάτες εργάζονται.

Ο Μίστερ Μπιν ετοιμάζει καφέ.

Κατόπιν, εργαζόμενα σε ομάδες, συμπληρώνουν τους χρόνους των ρημάτων στον «πίνακα καταγραφής» (βλ. επόμενη διαφάνεια), επιχειρώντας τη χρονική αντικατάσταση των ρημάτων.

Χρονική αντικατάσταση μετά την παρακολούθηση του βίντεο:

ΧΘΕΣ

«για λίγο»

●
κοιμήθηκε

«συνέχεια»

κοιμόταν

ΤΩΡΑ

κοιμάται

ΑΥΡΙΟ

«για λίγο»

●
θα κοιμηθεί

«συνέχεια»

θα κοιμάται

β' ΦΑΣΗ

Προσέγγιση των συντελεσμένων χρόνων
του ρήματος

Α. Δραστηριότητες (αφόρμησης) ΠΡΙΝ από τη διδασκαλία

- οι μαθητές εκφράζουν τις σκέψεις τους σχετικά με το παρακάτω εποπτικό υλικό (το υλικό εστιάζει στην έννοια «συντελεσμένο»/τελειωμένο/ολοκληρωμένο)

B. Δραστηριότητες ΚΑΤΑ τη διδασκαλία

- Αξιοποιούνται τα ρήματα/ενέργειες της α' φάσης του σεναρίου και οι μαθητές καλούνται να σκεφτούν πώς θα διαμορφώνονταν τα ρήματα αυτά, αν προσπαθούσαμε να εισάγουμε την έννοια του συντελεσμένου (στο παρελθόν, το παρόν και το μέλλον).
- Για τις ανάγκες της δραστηριότητας έχουμε διαμορφώσει αναλόγως τον πίνακα καταγραφής των δραστηριοτήτων (βλ. επόμενη διαφάνεια)

Καταγραφή των ρημάτων ανά χρονική βαθμίδα με «**συντελεσμένο**» ποιόν ενέργειας

ΧΘΕΣ

είχα παίξει

ΣΗΜΕΡΑ

έχω παίξει

ΑΥΡΙΟ

θα έχω παίξει

B. Δραστηριότητες ΚΑΤΑ τη διδασκαλία

- **Μετά τη συζήτηση** των αποτελεσμάτων της συνεργασίας των μαθητών, αναφέρουμε τους **όρους** που χαρακτηρίζουν τους συντελεσμένους χρόνους του ρήματος.

ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ: συντελεσμένο στο παρόν

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ: συντελεσμένο στο παρελθόν

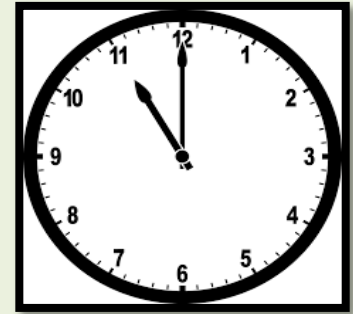
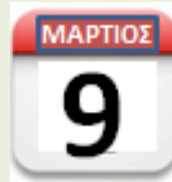
ΣΥΝΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ: συντελεσμένο στο μέλλον

Για την καλύτερη κατανόηση (συγκριτικά) των τριών συντελεσμένων χρόνων ζητούμε από τους μαθητές να σχολιάσουν το ακόλουθο εποπτικό υλικό.

□ Συντελεσμένο στο παρελθόν

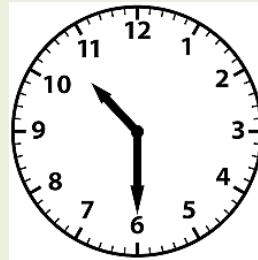
Χθες 9 Μαρτίου είχα γράψει ένα γράμμα στη Μαρία πριν πάω για ύπνο.

Χθες

□ Συντελεσμένο στο παρόν

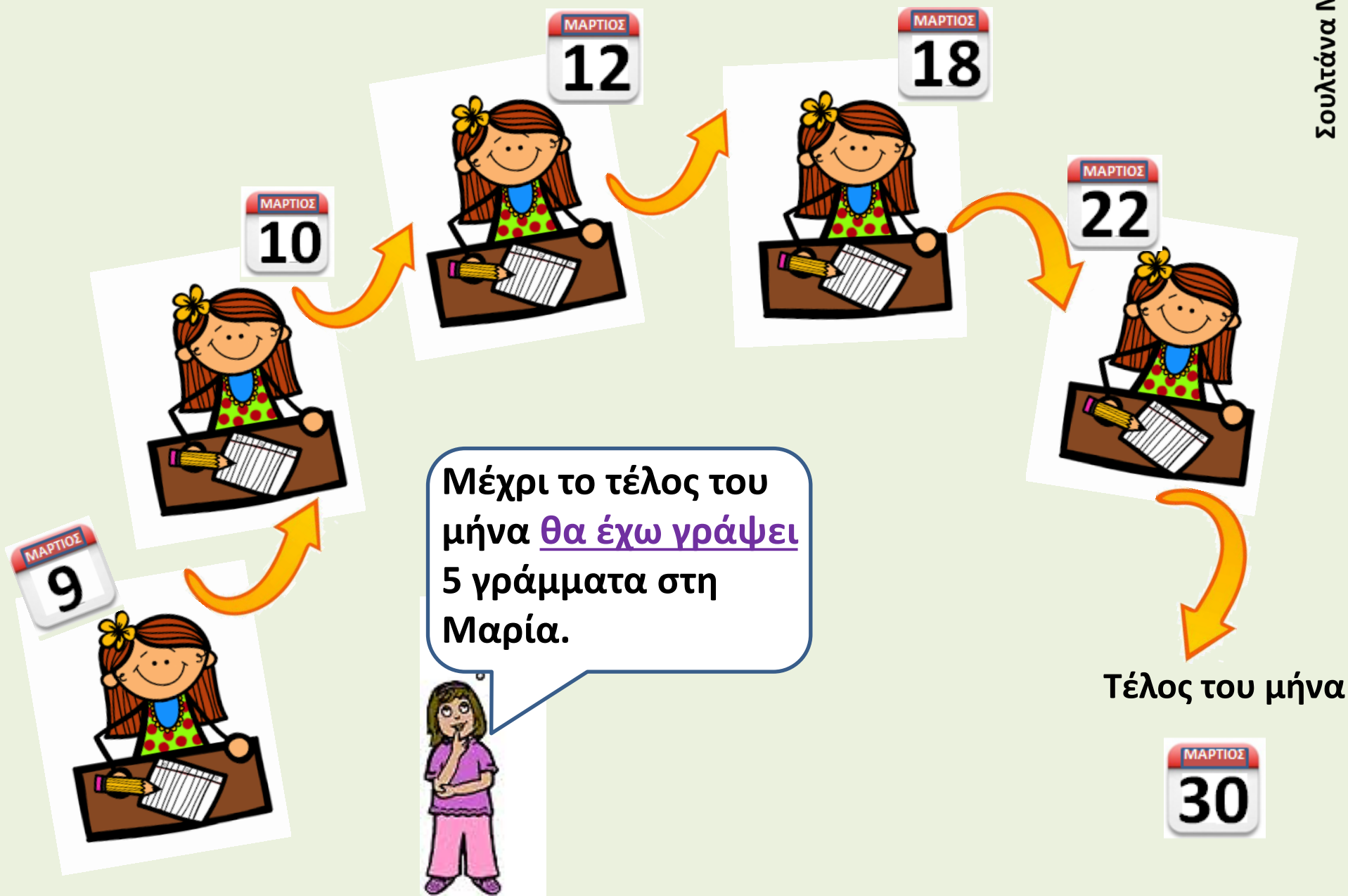
Σήμερα

Έχω γράψει ένα
γράμμα στη
Μαρία. Σε λίγο θα
πάω για ύπνο.

□ Συντελεσμένο στο μέλλον

γ' ΦΑΣΗ

Προσέγγιση των τριών ρηματικών τύπων
(εγκλίσεων)

Α. Δραστηριότητες (αφόρμησης) ΠΡΙΝ από τη διδασκαλία

- οι μαθητές εκφράζουν τις σκέψεις τους σχετικά με το παρακάτω εποπτικό υλικό (το υλικό εστιάζει στο βέβαιο, το επιθυμητό και απαιτητό μίας πράξης, δηλαδή στους διαφορετικούς ρηματικούς τύπους/εγκλίσεις)

Είμαι γιατρός.
Εργάζομαι στο
νοσοκομείο.

Πηγαίνουμε
διακοπές!

Μακάρι **να πηγαίναμε**
Κάπου για διακοπές.
Θέλω **να ξεκουραστώ**.

Ονειρεύομαι **να γίνω**
γιατρός.
Θέλω **να βοηθάω** και
να γιατρεύω τους
ανθρώπους.

**Ξεκουράσου! Πήγαινε
διακοπές!**

Γίνε γιατρός,
πρόσφερε
τη βοήθειά σου στους
άλλους.

A. Δραστηριότητες (αφόρμησης) ΠΡΙΝ από τη διδασκαλία

- **στη συνέχεια οι μαθητές προσπαθούν να συνδυάσουν τα συμπεράσματα από τις παρατηρήσεις και τις σκέψεις τους (ποιες είναι οι διαφορές ανάμεσα στους διαφορετικούς ρηματικούς τύπους; πότε χρησιμοποιούμε τον καθένα από αυτούς;)**
- **Οι αυθόρμητες απαντήσεις των μαθητών στηρίζονται στην καθημερινή τους εμπειρία από τη χρήση της γλώσσας και την επικοινωνία τους με τους άλλους.**

B. Δραστηριότητες ΚΑΤΑ τη διδασκαλία

- **Μετά τη συζήτηση** των απόψεων των παιδιών, αναφέρουμε τους **όρους** που χαρακτηρίζουν τους ρηματικούς τύπους/εγκλίσεις.

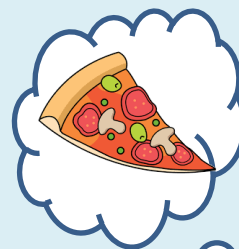
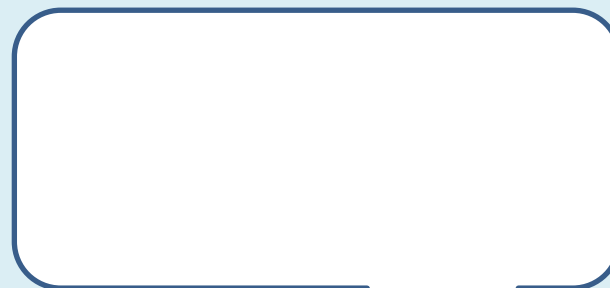
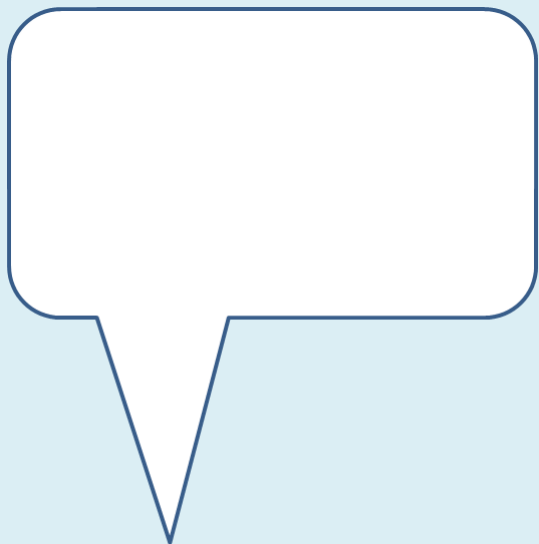
ΟΡΙΣΤΙΚΗ: εκφράζει το βέβαιο/το πραγματικό

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ: εκφράζει το επιθυμητό/το αβέβαιο

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ: εκφράζει μία παραίνεση ή προσταγή

Για την καλύτερη κατανόηση (συγκριτικά) των τριών εγκλίσεων, ζητούμε από τους μαθητές να φτιάξουν και να εικονογραφήσουν τα δικά τους παραδείγματα, συμπληρώνοντας τα μπαλόνια διαλόγου στο ακόλουθο εποπτικό υλικό. Η εργασία των μαθητών μπορεί να γίνει ατομικά ή σε δυάδες ή σε ομάδες.

Φτιάχνω διαλόγους, επιλέγοντας κάθε φορά τη σωστή έγκλιση.

Φτιάχνω διαλόγους, επιλέγοντας κάθε φορά τη σωστή έγκλιση.

